

FOTOGRAFIES DEL LLIBRE 'YO, CUGAT'

va casar el 1952

icà d'un gironí

les mans del luthier treballar la fusta. La nit de Reis d'aquell any, el veí li va fer un violinet a la seva mida. Ja no va deixar l'instrument. El pare li recomanà que deixés d'anar a estudi i es dedicés a la música.

Així començava la carrera de qui esdevindria un mite, músic, compositor, director i productor que triomfaria als anys daurats de Hollywood amb la música llatina, que va popularitzar arreu del món.

Debutava amb només onze anys com a violí primer al Teatro Nacional de la Habana. Allà va conèixer Caruso, el famós cantant d'òpera, que li va prometre ajuda si mai el visitava a Nova York. No es va fer esperar. Poc després, un adolescent Cugat i un jove Agustí Borgunyó, pianista i compositor, formaven duet i tocaven pels locals de la ciutat dels gratacels amb l'esperança de trobar un llit i un plat de menjar

calent. Finalment un petit restaurant proper al Carnegie Hall els va donar feina. Era el centre de trobada de cantants. Allà van conèixer Maria Gay i Enric Granados. Cugat aspirava a violinista de primer nivell. Part de la família va tornar a La Bisbal per po-

passar uns temps fent caricatures pel diari *Los Angeles Times*. Va ser així com va conèixer tots els actors i actrius del moment. Les seves caricatures es feien famoses.

Però el salt a la direcció d'orquestrades de ball el va fer de la mà de la seva segona esposa, Carmen Castillo, cantant mexicana amb qui va formar companyia. Ben aviat noms com Charles Chaplin (amb qui va filmar escenes interpretant solos de violí el 1926), Valentino, Howard Hughes, Frank Sinatra (el primer enregistrament del qual fou la versió anglesa del *Noi de la mare* traduïda per Cugat) o Rita Cansino, que es popularitzaria amb el sobrenom de Rita Hayworth (una idea també del mestre), formarien part de la seva vida. Una vida glamurosa, de viatjar per tot el món al capdavant de l'orquestra amb la qual participaria en nombroses pel·lícules, com *Escuela de sirenas*. I al final de la seva vida, emocionat amb l'exposició que la ciutat de Girona li dedicava a La Fontana d'Or, demanava ser enterrat a la terra on havia nascut.●

JUDIT PUJADO

El millor

HOMENATGE AL ARTISTA

Girona va homenatjar Xavier Cugat el 1979 amb una exposició a la Fontana d'Or, i va assenyalar la casa on va néixer amb una d'aquelles estrelles que caracteritzen el Hollywood Boulevard. Al Museu del Cinema es poden veure fotografies de Cugat i Abbe Lane i la caricatura que el mestre li va fer a Charles Chaplin.

der fer diners i finançar-li la carrera. Va estudiar a Alemanya, però, tot i mostrar al Carnegie Hall el seu talent, no semblava tenir-ne prou per estar entre els quatre o cinc millors del món. L'ambició no era poca i el llistó, altíssim.

Casat amb Rita Montaner van començar a triomfar a Broadway. Ella es va convertir en una estrella del show musical i va ser la primera persona a qui Xavier Cugat va ajudar a arribar a la fama. La primera d'una llarga llista de dones que sempre l'acabaven

Cugat esdevindria un mite, músic, compositor, director i productor al anys daurats de Hollywood

abandonant, però per les que no sentia cap mena de ressentiment. Més aviat es veia com l'escultor que modula, amb dedicació i bon criteri, les possibilitats artístiques d'una joia en brut.

Havia arribat al Hollywood que tot just començava a filmar les millors pel·lícules musicals i on el seu germà, Francis Cugat, triomfava com a director artístic de Columbia Pictures. Quan va decidir abandonar la idea de ser un violinista de primera, va

M. Carme Ribas, d'Amics dels Gegants de Girona, conviu amb quatre gegants, entre ells els de Xavier Cugat i la seva Musa

Conviure amb gegants

JUDIT PUJADO

Xavier Cugat va néixer l'1 de gener de 1900 en aquest pis

Maria del Carme Ribas i Mora i el seu germà Raimon van treballar tota la vida a la Granja Mora, al carrer Cort Reial. Els seus pares van fundar un negoci que amb el temps havia d'endolcir la vida gironina, i afavorir l'activitat cultural. La granja, que va haver de tancar les portes el 2002, va veure néixer, l'any 1993, Amics dels Gegants de Girona, amb l'interès immediat de restaurar els gegants de la ciutat. M. Carme Ribas va endegar una subscripció popular per poder fer front a les despe-

El gegant de Cugat, entre el realisme i el còmic, recorda la seva trajectòria com a dibuixant

ses, i es va trobar amb un subscriptor majúscul. Es tractava del gegant Hipercor. Els seus responsables van pensar que invertir en restaurar els gegants els podia suposar una bona promoció. Però a la M. Carme Ribas no li agrada barrejar les coses, però també li sabia greu renunciar a l'oferta dels magatzems. Llavors va tenir la idea: que Hipercor financés una parella de nous gegants, que amb el temps serien tres.

Havia conegut Xavier Cugat poc abans que morís. Li agradava que sempre que li demanaven pels orígens del mestre, Cugat parlés de la Plaça de l'Oli, i que decidís, després d'una llarga vida girant pel món, ser enterrat a Girona. Va proposar construir el gegant de Xavier Cugat i la Musa, la companyia que ve a significar les cinc dones que va arribar a

tenir el popular músic gironí. No tothom compartia la idea que Xavier Cugat fos la persona més adequada per a rebre l'homenatge. Sigui com sigui, la M. Carme i els Amics dels Gegants de Girona van tirar endavant la iniciativa. Van encarregar el disseny a Joaquim Pla i Dalmau, que el va representar a mig camí entre el realisme i el còmic, per recordar la trajectòria de Cugat com a dibuixant. El gegant llueix un violí sota el braç, una arqueta reial, la Medalla de l'Ordre de l'Oli i cinc medalles en forma de creu que representen els cinc matrimonis. La geganta que van convenir a anomenar la Musa du un *chihuahua* en una mà en record d'aquesta raça de gossets que tan estimava Cugat i una maraca a l'altra en record a la música llatina que va difondre el mestre per tot el món. David Ventura fou el constructor.

El dia del bateig del gegant plovia a bots i barrals, però no es va suspendre. A partir de llavors aquella parella ja formaria part de la desfilades festives. Un any després el gegant va patir un accident. Algú li va calar foc, i el van haver de refer. La mirada del gegant ja no va tornar a ser la mateixa. Aquell mateix any del 1994, la colla gegantera va escenificar el naixement d'un nou gegant. La Musa, després de ser traslladada al Trueta, va tenir en Narcís, un gegantó que havia d'homenatjar el cos de bombers. Des de fa un grapat d'anys, M. Carme i Raimon conviuen a casa amb els gegants que no troben ubicació en cap espai públic.●

Més informació:

MUSEU DEL CINEMA DE GIRONA

Tel: 972 412 777

C/ Séquia, núm. 1

Web: www.museudelcinema.org